

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

Третій тост

2023 рік • ЛИСТОПАД • № 21-22 (741—742)

ЖИВУТЬ У СЕРЦІ І ГРАНІТІ

34 роки тому в Дніпрі відкрили перший в Україні пам'ятник загиблим воїнам-«афганцям»

Неможливо стерти історію країни, що писалась роками і десятиліттями. В історії нашої країни, нашого міста і сьогоднішній кровопролитній війні дуже багато сумних сторінок. Голод, репресії, Друга світова війна, гоніння й ще багато чого, що хотілося б, але неможливо забути і викреслити з нашої пам'яті. Одна з таких подій – це війна в Афганістані. Багато родин зазнали втрат, і їхній біль не вщухає й донині.

З ПОЯВОЮ у місті перших «афганців» почали виникати різні питання щодо облаштування їхнього життя. У січні 1983 року ЦК КПРС і Рада Міністрів СРСР ухвалили постанову про пільги військовослужбовцям, які проходили службу в складі Обмеженого контингенту радянських військ у ДРА та їхнім сім'ям. У цій же постанові йдеться про те, які написи необхідно робити при спорудженні надгробка і скільки необхідно заплатами сім'ї за загиблого сина, чоловіка.

Ідея спорудження пам'ятних знаків та обелісків почала зароджуватися з перших днів повернення ветеранів Афганської війни на Батьківщину. Тоді (у 80-ті), коли почали приходити перші «цинки», заборонялося навіть писати на надгробках, що воїн загинув у Афганістані. Та все ж таки у 1986 році організація воїнів-інтернаціоналістів Дніпропетровського гірничого інституту (на той момент голова – Микола Лисенко), одним із членів якої був офіцер військової кафедри підполковник Микола Чернов, котрий мимоволі став на цьому пам'ятнику прообразом одного із «бронзових героїв», виступила з ініціативою про спорудження

на території «інститутського містечка» пам'ятного знаку студентам-гірникам, які загинули в Афганістані. Цю ідею підтримав комітет комсомолу інституту, розпочалась її жваве обговорення в студентській та інститутській спільноті.

Для читачів нагадаємо, що на календарі був 1986 рік: по країні гуляла оголошені Михайлом Горбачовим перебудова і гласність – перші паростки надії і молоді демократії в тоталітарній країні. До енергії воїнів-«афганців» додалась ініціативність і офіційність комсомольського активу, все разом помножене на молодість – і справа зі спорудженням пам'ятника потихеньку зрушила з місця.

Ідея з пам'ятником уже кружляла коридорами Жовтневого райкому і міському комсомолу тодішнього Дніпропетровська. Паралельно з ідеєю спорудження йшло спонтанне формування ініціативної групи (активу) майбутньої міської організації воїнів запасу – воїнів-інтернаціоналістів із числа студентів-«афганців» і робітничої молоді – «афганців», які працювали на підприємствах міста.

(Закінчення на 5 і 8-й стор.)

МАЄМО ГІДНІСТЬ І НЕ ДАМО ВІДІБРАТИ У НАС СВОБОДУ

Звернення Президента України з нагоди Дня Гідності та Свободи

**ДОРОГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАРОДЕ!**

Ми відзначаємо сьогодні День Гідності та Свободи. Державне свято, встановлене на честь початку двох революцій – 2004-го та Революції Гідності 10 років тому.

10 років тому ми розпочали нову сторінку боротьби. 10 років тому українці провели свій перший контрнаступ. Проти беззаконня, спроби позбавити нас європейського майбутнього. Проти нашої неволі.

10 років тому люди об'єдналися не лише проти чогось, а й передусім за себе. Кожен за кожного. Всі ті, хто після силового свавілля відчув: це б'ють і мене, це боляче й мені, це удари по справедливості й правді, свободі, по нашому спільному завтра. Яким воно буде, якщо ми промовчимо, проковтнемо, будемо боятися, а не боротися?

І тоді фактично відбулася перша перемога в сьогоднішній війні. Перемога небайдужості. Перемога хоробрості. Перемога Революції Гідності. Перемога народного спротиву, громадянського суспільства, подвигу Героїв Небесної Сотні та всіх, хто боровся за свободу в столиці та інших регіонах.

Позаду в нашого народу – великий відрізок шляху, який ми вже подолали. Позаду мене сьогодні – прапори України та Європейського Союзу. І сьогодні ми маємо право сказати: це не просто прикраса площі, декорація, фікція, а реальний символ невід'ємності України від Європи, право на яку весь цей час доводило українська нація й Українська держава.

Рік за роком, крок за кроком ми робимо все, щоб у колі зірок на прапорі ЄС, що символізує єдність народів Європи, сяяла й наша зірка. Зірка України.

20 років тому це була романтична мрія, 10 років тому – амбітна мета, сьогодні – це реалії, у яких уже неможливо зупинити наш рух уперед і подолання всіх обов'язкових стадій. Тож наш статус кандидата й подальші переговори про вступ мають неодмінно завершитися повноправним членством України в ЄС. І все це ми робимо попри війну. Коли наші люди захищають і себе, і Європу вже зараз. Бо маємо гідність і не дамо відібрати в нас свободу. Бо маємо захистити свободу, щоб не втратити гідності. Бо знаємо й пам'ятаємо одну з важливих мудростей, засвоєну нами давно: як важливо не боятися, як важливо боротися.

І щоразу, коли в нас хочуть щось відібрати, наспротив цьому стає все більше й більше людей. Коли барикади Майдану змінюються на окопи Донбасу, а

(Закінчення на 2-й стор.)

ЗАВЖДИ ПЕРШІ В БОЮ

Президент Володимир Зеленський відзначив державними нагородами воїнів-десантників з нагоди Дня Десантно-штурмових військ Збройних Сил України.

«Сьогодні ось тут, у Маріїнському палаці, відзначив державними нагородами наших воїнів-десантників. Сьогодні їх професійний день – День ДШВ Збройних Сил України. Наші потужні воїни, наші міцні бойові бригади. Я дякую кожному воїну за все, що ви робите заради України та українців», – сказав Президент.

(Закінчення на 2-й стор.)

Передплата-2024

ПОБРАТИМЕ, ЦЕ НАША З ТОБОЮ ГАЗЕТА!

У цей тяжкий для всіх нас час передплата на газету, в цілому, уповільнилась і зменшилась. Але, незважаючи на всі тимчасові негаразди, у Шепетівській СВА станом на 15 листопада 100 відсотків членів організації передплатили газету «Третій тост».

ЦЕ ПОНАД 70 примірників нашої «афганської» газети. Крім того, передплатили газету родині загиблого воїна Михайла Франчука, що мешкає в селі Жолудки, та школам, що носять імена полеглих воїнів-інтернаціоналістів.

Мені особисто цікаво черпати з газети інформацію щодо поліпшення роботи з патріотичного виховання, переймати й ділитися досвідом з цього питання, відкривати невідомі сторінки Афганської війни. А ще наша газета згуртовує нас сьогодні боронити свою державу, зміцнювати зв'язки з організаціями побратимів, берегти пам'ять про загиблих в Афганістані та героїв сьогодення.

Пробратими, це наша газета! Не дамо забути наших героїв! Слава Україні!

**Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій
в Афганістані.**

ТРИВАЄ ПЕРЕДПЛАТА НА ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ НА 2024 РІК

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організації УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передуює передплатному. Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість без урахування приймання передплати складає:
**на місяць – 14 грн, на три місяці – 42 грн,
на шість місяців – 84 грн, на рік – 168 грн.**

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

Соціальний захист

ДЕРЖБЮДЖЕТ-2024:

на підтримку ветеранів передбачено майже 14 млрд грн

9 листопада Верховна Рада України ухвалила у другому читанні та в цілому законопроект «Про Державний бюджет України на 2024 рік», в якому передбачено 13 млрд 554,2 млн грн на фінансування державної ветеранської політики в країні. Це вдвічі більше, ніж у поточному році.

ПРІОРИТЕТОМ є виділення 5 млрд 749,8 млн грн на забезпечення житлом більше 2 тисяч ветеранів війни, членів родин загиблих захисників і захисниць, які боронили незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. Це на 247,9 млн грн більше, ніж 2023 року.

3 млрд 845,5 млн грн передбачено на інститут помічника ветерана, який реалізує Мінветеранів у рамках системи переходу від військової служби до цивільного життя. У 2024 році проєкт буде масштабований по всій Україні, до 15 тисяч помічників ветеранів стануть тими, хто фактично першими надаватимуть ветеранам війни, членам їхніх сімей та демобілізованим воїнам сервісну підтримку за принципом «рівний з рівним».

Також у державному бюджеті на 2024 рік передбачено 2 млрд 588,2 млн грн на заходи з ментальної, спортивної, фізичної, психологічної реабілітації та професійної адаптації захисників і захисниць, членів їхніх сімей

та родин полеглих воїнів. Коштів виділено у 5 разів більше, ніж на поточний рік.

409,8 млн грн закладено на виплату одноразової грошової допомоги у разі загибелі або інвалідності ветеранів війни.

Крім того, 247,7 млн грн передбачено на функціонування Українського ветеранського фонду, що діє при Мінветеранів, та реалізацію ним програм підтримки ветеранів. 515,6 млн грн – на будівництво та утримання Національного військового меморіального кладовища.

Завдяки спільній та продуктивній роботі Мінветеранів з Офісом Президента України, парламентським Комітетом з питань бюджету, урядом і Міністерством фінансів нам вдалося вдвічі збільшити суму бюджетних призначень на реалізацію нової державної ветеранської політики із людиноцентричним підходом», – наголосила міністр у справах ветеранів України Юлія Лапуніна.

ПРО НОВУ ВETERANСЬКУ ПОЛІТИКУ І СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЗАХИСНИКІВ І ЗАХИСНИЦЬ УКРАЇНИ ЧИТАЙТЕ НА 3 І 7-й стор.

НОВІТНІ ЗРАЗКИ ОЗБРОЄННЯ

У День ракетних військ і артилерії та День інженерних військ Президент України Володимир Зеленський відвідав один із центрів підготовки підрозділів ракетних військ і артилерії та ознайомився з новітніми зразками артилерійського та інженерного озброєння і військової техніки, що перебувають на озброєнні Збройних Сил України.

НАЧАЛЬНИК Головного управління ракетних військ і артилерії Генерального штабу ЗСУ Сергій Баранов доповів про особливості застосування артилерійського озброєння й техніки, зокрема САУ AS-90, гармати Д-30, САУ 2С22 «Богдана», САУ Р2Н 2000, установки БПЛА Shark. Він поінформував про обсяги такого типу озброєння, необхідні для війська.

Начальник інженерних військ – начальник управління інженерних військ Командування Сил підтримки ЗСУ Олександр Яковець ознайомив зі зразками інженерної техніки: інженерним танком Wisent 1, бронетранспортером МаххPro з мінімним тралом Spark, машинами розмінування Ahlmann 12BS та GCS-200, танковим мостоукладачем Biber.

Олександр Яковець детально розповів про застосування роботизованих систем для гуманітарного розмінування на деокупованих територіях і поблизу зони активних бойових дій. Він відзначив інженерний танк Shredder, який є одним з найкращих зразків. За його словами, нині триває активне навчання особового складу із його використання.

Також було продемонстровано взаємодію артилерії та інженерних військ під час виконання бойових завдань, зокрема придушення вогневої точки противника, розгородження міно-вибухових загороджень і зайняття ворожої позиції.

Після стрільб військовослужбовці ракетних військ передали главі держави планшет із гравіюванням, а інженери – свій логотип і прапор.

ЗАВЖДИ ПЕРШІ В БОЮ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Також Володимир Зеленський висловив подяку «всім командирам, які бережуть життя солдатів».

«Я дякую кожному і кожній, хто допомагає захищати нашу державу і людей, і хто наближає вигнання окупантів. Український народ вміє досягати своїх цілей, коли ми всі боремося саме за це, саме заради України», – наголосив Президент.

«Сьогодні – професійний день наших Десантно-штурмових військ Збройних Сил України. День десятків тисяч надзвичайно міцних воїнів, без яких просто не уявити надійної оборони, які завжди на дуже складних ділянках фронту й чия хоробрість незмінно має стратегічне значення для України. Це хоробрість, яка впливає не лише на окремі бій заради нашої держави, а на всю битву заради нашої незалежності».

Глава держави відзначив високу ефективність взаємодії бригад ДШВ з іншими підрозділами Сил оборони й безпеки задля захисту України та знищення окупантів.

«І в 14-му році, і після 24 лютого воїни ДШВ – серед найбільш беззадатних і результативних у Силах оборони», – наголосив Президент і додав, що за час повномасштабної війни понад 10 тис. воїнів Десантно-штурмових військ відзначені державними нагородами.

Повідомляється, що присутні вшанували хвилиною мовчання подвиг військовослужбовців ДШВ, які віддали життя заради Української держави й людей.

Президент привітав із професійним днем і вручив державні нагороди військовослужбовцям.

Почесну відзнаку Президента України «За мужність та відвагу» присвоєно 122-му окремому аеромобільному батальйону 81-ї окремої аеромобільної бригади ДШВ ЗСУ.

Окрім того, з метою відзначення високого професіоналізму, бойових заслуг, мужності та відваги особового складу військових частин Президент вручив бойові прапори 82-й окремій десантно-штурмовій бригаді Десантно-штурмових військ ЗСУ, 148-й окремій артилерійській бригаді ДШВ ЗСУ та 135-му окремому батальйону управління Командування Десантно-штурмових військ Збройних Сил України.

Також Президент присвоїв почесні найменування бригадам Десантно-штурмових військ ЗСУ. 80-й окремій десантно-штурмовій бригаді присвоєно почесне найменування «Галицька», 81-ша окрема аеромобільна бригада носить почесне найменування «Слобожанська», 95-й окремій десантно-штурмовій бригаді присвоєно почесне найменування «Поліська», а 79-й окремій десантно-штурмовій бригаді – почесне найменування «Таврійська».

МАЄМО ГІДНІСТЬ І НЕ ДАМО ВІДІБРАТИ У НАС СВОБОДУ

Звернення Президента України з нагоди Дня Гідності та Свободи

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

згодом на спротив по всій лінії фронту – півночі, півдня й сходу. Коли захист демократичних цінностей переростає в оборону суверенітету й територіальної цілісності. Коли протидія диктаторам усередині країни стає спротивом окупантам і терористам ззовні. Коли 24 лютого піднімається вся країна, коли на нові барикади піднімається весь наш народ. Бореться й б'ється. Знаючи за що. Пам'ятаючи все. Переживши вже не одну «зиму у вогні». І 10 років тому, і торік. Учора й сьогодні. Борилися й боремось. І в центрі столиці тоді, і на околицях Бахмута тепер. На Грушевського тоді й під Харковом, під Херсоном, під Авдіївкою зараз. Усі, хто сміливо йшов у бій за свободу з дерев'яними щитами тоді, хто боронив країну в перші дні бойових дій на сході, і всі, хто захищає нас на всіх напрямках із 24 лютого. Всі, хто не злякався ні гумових куль, ні світло-шумових гранат тоді, ні всієї разом узяті зброї й техніки так званої другої армії світу тепер. Хто не боявся й не боїться виходити за свободу, загорнувшись в український прапор. На майдані Незалежності в Києві тоді, на площі Свободи в Херсоні торік. Усі, хто самовіддано витягав поранених на Інститутській тоді, і всі, хто робить це зараз на полі бою. Всі, хто знає й доводить: треба боротись і битись кожен за кожного. У кожному епізоді протистояння. За одну будівлю чи за цілий регіон. За одну вулицю чи лівий берег всієї країни. За одну барикаду чи вздовж усього державного кордону України.

І сьогодні твориться новий виток нашої історії. І сьогодні саме від нашого покоління залежить, який напрямок вона отримає. Що напишуть про нас у підручниках історії. Що скажуть про нас нащадки. «Вони боролись, але не змогли» чи «Вони бились і перемогли»?

Як і в кожній державі, в історії нашої є темні та світлі сторінки. Часи розквіту й часи розбрату. Періоди слави й періоди руїн. Які можуть тривати не одне десятиліття. Які можуть гойдати з боку в бік, як, наприклад, історія місця позаду мене. Із середини XIX століття, коли Європейська площа стає Царською. А згодом – площею III Інтернаціоналу. А в часи окупації її планують перейменувати на честь

Гітлера. І навіть після вигнання нацистів вона не стає знову Європейською, а перетворюється на площу Сталіна, а згодом – Ленінського комсомолу. І все це – не просто таблички на будинках, це наслідки, які може мати неправильний поворот на перехресті історії.

Якщо на зміну державним діям приходять політики. Коли борються за крісла, а не за людей, коли власне его стає важливішим за власну країну, коли не стоять до кінця й до статусу «лідер», «глава», «гетьман» додається приставка «в еміграції». Коли ворогу вдається розколоти внутрішню єдність. Коли ми сваримось, а потім втомлюємось, зневірюємось. А потім виживаємо. У нових періодах нової неволі й бездержавності. Коли ворогу вдається підірвати міжнародну підтримку й солідарність. Коли цивілізований світ починає шукати компроміси з терористами та йти на поступки тиранам. Тоді неодмінно програємо ми всі. Україна. Європа. Світ. Програємо, навіть думаючи, що з ними може бути нічия. Нічия неможлива.

Ми сильні. Маємо бути сильними. Бо тільки в сильних вірять, тільки сильні творять майбутнє. Тільки сильні можуть бути єдиними. Єдиними, аби стати вільними. Вільними, аби бути гідними. Заради нових часів. Коли центральні площі наших міст отримують нові й назавжди незмінні назви. На честь героїв. На честь визволителів. Маріуполя, Бердянська, Мелітополя. На честь звільнення Донбасу, Криму. На честь возз'єднання України у своїх кордонах. Коли в книгах з історії через роки й століття про період незалежності з 1991 року писатимуть як про безперервний.

Через роки й століття. Коли у школах, слухаючи про Україну як невід'ємну частину Європи, усі наступні покоління питатимуть: хіба могло бути інакше? Коли в нашому календарі поруч із Днями Незалежності, Державності, Соборності, Гідності та Свободи з'явиться День Перемоги. Перемоги України. Гідних і вільних людей. З великої літери.

З Днем Гідності та Свободи, великий народ! З великої літери. Сильний народ сильної країни!

СЛАВА УКРАЇНІ!

21 листопада 2023 року.

НЕ ПРОСТО ЗАХИЩАТИ УКРАЇНУ, А ПЕРЕМАГАТИ У ЦІЙ ВІЙНІ

Звернення Президента Володимира Зеленського

Бажаю здоров'я, шановні українці, українки!

СЬОГОДНІ мав честь відвідати та привітати наших воїнів – воїнів артилерії, ракетних військ та інженерних військ. Сьогодні – професійний день саме цих родів військ. Відзначив державними нагородами наших захисників і захисниць, подякував командирам. І хочу зараз сказати кожному воїну-артилеристу, кожному нашому воїну ракетних військ та кожному воїну інженерних військ – ви справді наша опора, опора всіх Сил оборони та безпеки. Саме те, що дозволяє усім бути стійкими та визначеними підрозділам – йти вперед, просуватись на фронті – щодня додавати позицій. Кожен п'ятсот метрів, кожен кілометр, які проходять хлопці, – це нові оперативні можливості для України, зокрема для наших ракет. І, до речі, цієї осені у нас є хороші, дуже важливі результати у знищенні російських систем ППО та бойової авіації окупанта. Будемо продовжувати цю роботу й надалі – і я дякую всім, хто нам у цьому допомагає.

Провів заміну в командному складі Збройних Сил України – призначив полковника Сергія Лупанчука новим командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил України. Це досвідчений офіцер – бойовий офіцер, правильний командир і людина, яка може додати нашим Силам спеціальних операцій більшої потужності. Чекаємо нових результатів. Генерал Віктор Хоренко, який командував Силами спеціальних операцій, продовжить виконувати спеціальні завдання у складі ГУР МО України.

Провів підготовчу нараду щодо наступного тижня – політичної роботи та наших кроків разом з Євросоюзом. Кожен день використовуємо, щоб до-

дати змісту підготовці рішення про початок переговорів про вступ нашої держави в Євросоюз. Часові межі та політичні кроки – чітко розуміємо. Та підписав сьогодні важливий закон щодо національних спільнот в Україні, додаткові гарантії для нашого руху в Євросоюз. Продовжуємо роботу далі у виконанні рекомендацій Єврокомісії. І ще одне.

Щоразу, коли я бачусь з нашими воїнами, – з тими, хто на передовій, з тими, хто готується повернутись на передову, з тими, хто заслужує державних нагород. Щоразу, коли я бачусь з ними, я бачу готовність не просто захищати Україну, а перемогти заради України. Перемогти в цій війні. Нам – своє робити. Це наша потреба. Я добре пам'ятаю, хто і як був налаштований 24 лютого і в перші дні повномасштабної війни. Я пам'ятаю, що говорили і хто говорив. Хто вірив і

хто помилявся, не віривши в Україну. Варто бути впевненим в Україні зараз – так само, як і тоді. Росія хотіла Київ – але її змусили втекти. Хотіла Харків і казала, що це російське місто, але наш Харків є й завжди буде вільним. Так само Херсон. Так само Одеса. І ми не залишимо наших людей на окупованій території – я хочу, щоб вони почували зараз це. Йдеться про мільйони долів. Всі партнери знають, що потрібно... Для фронту, для нашого неба, для наших міст і – для нашого руху.

Я дякую всім у світі, хто допомагає! Дякую всім, хто б'ється і працює заради України!

Слава Україні!

3 листопада 2023 року.

18 листопада Президент України привітав сержантів і старшин Збройних Сил України. «Надійні сержанти й старшини – це завжди опора для командирів і допомога солдатам і матросам. У наших Збройних Силах зараз служать понад 150 тисяч сержантів і старшин. Вони безпосередньо керують солдатами та ведуть воїнів у бій. Вони зміцнюють мотивацію, навчають солдатів, тримають моральний дух. Коли сержантам і старшинам можна довіряти, армія нездоланна.

Я дякую кожному сержанту, кожному старшині, які піклуються про солдатів і про Україну, які здобувають необхідні результати для своїх підрозділів і для всієї держави.

Я вітаю вас із професійним днем! І бажаю вам – хоч би як було складно – бути саме такими надійними, як потрібно солдатам, командирам, усій нашій державі! Слава Україні!»

ПОТРІБНА СИНЕРГІЯ РОБОТИ МІНІСТЕРСТВ І ВІДОМСТВ

У Мінветеранів відбулося засідання Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України для підготовки і комплексного врегулювання питань надання соціальних гарантій ветеранам війни, захисникам і захисницям України та членам їхніх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України.

ПАРЛАМЕНТСЬКУ ТСК представляли її голоуючий – народний депутат України Анатолій Остапенко та його колеги від різних депутатських фракцій, Мінветеранів – міністр у справах ветеранів України Юлія Лапутіна, керівники і фахівці профільних департаментів міністерства.

Юлія Лапутіна поінформувала учасників про напрямки нової державної ветеранської політики, яка наразі реалізується Мінветеранів. Основну увагу міністр акцентувала на системі переходу від військової служби до цивільного життя, в основі якої лежить принцип людиноцентричності.

Система переходу має полегшити захисникам і захисницям, членам їхніх сімей реінтеграцію у громади, надати сучасні та дієві інструменти для самореалізації у мирному житті, зокрема й за допомогою цифрових сервісів і послуг.

Експериментальний проєкт із впровадження в Україні інституту помічника ветерана – один із ключових проєктів Мінветеранів у цьому напрямі. «Пілот» наразі реалізується у 10 регіонах, а наступного року буде масштабований по всій країні. Близько 15 тисяч помічників за принципом «рівний з рівним» надаватимуть ветеранам війни, членам їхніх сімей та демобілізованим воїнам сервісну підтримку з переходу до цивільного життя.

Забезпечення житлом за-

хисників та їхніх родин – також у пріоритеті. Мінветеранів вже розподілило субвенції на виплату грошової компенсації для придбання житла за чотирима бюджетними програмами, які передбачені на 2023 рік. Компенсацію за житло цюгоріч отримають майже 2500 осіб від загальної потреби у 5000 станом на поточний рік.

«Силами міністерства проведено величезну роботу для розподілу 5,5 мільярдів гривень субвенцій для придбання житла. Вже понад 1700 осіб отримали кошти на свої особисті рахунки. А у держбюджеті на 2024 рік закладено 5 млрд 749,8 млн грн на забезпечення житлом більше 2 тисяч ветеранів війни, членів родин загиблих захисників і захисниць, які боронили незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України», – розповіла Юлія Лапутіна.

Окрему увагу міністерство приділяє проєктам щодо психологічної реабілітації ветеранів і ветеранок. Також серед пріоритетів – розширення видів і спрощення доступу до адміністративних послуг для ветеранів, їх цифровізація. Зокрема, Мінветеранів плідно співпрацює з мережею ЦНАПів щодо відкриття «єдиних вікон» для надання ветеранських послуг захисникам і членам їхніх родин.

Не менш важливою є підтримка ветеранського підприємництва – через низку проєктів Українського вете-

ранського фонду Мінветеранів. Зокрема, мікрофінансування бізнесу, грантові програми для ветеранів-підприємців і громадських організацій, які працюють для ветеранів, роботу «Гарячої лінії кризової підтримки» (0 800 33 20 29), де надають першомоментну допомогу для ветеранів, їхніх родин і всіх українців у складних ситуаціях.

Також найближчим часом буде представлено громадськості проєкт Національного військового меморіального кладовища. Наразі проєктні роботи зі створення меморіалу на фінальній стадії – державній експертизі.

«Після війни з російським агресором приблизно чотири мільйони людей будуть дотичні до ветеранської політики. Тому нам усім треба підготуватися до перемоги. Потребуємо синергії роботи міністерств і відомств, нашими міжродними партнерами та громадськістю, аби зробити все, щоб гідно зустріти наших захисників і захисниць з війни, допомогти їм повернутися до мирного життя у своїх громадах», – наголосила Юлія Лапутіна.

«Помічник ветерана – це той, хто фасилітує діалог між органами влади та ветераном», – про це розповіла міністр у справах ветеранів України Юлія Лапутіна під час прямого ефіру Радіо Культура.

ЗА ПРИНЦИПОМ «РІВНИЙ З РІВНИМ»

ВОНА НАГАДАЛА, що експериментальний проєкт Мінветеранів із впровадження в Україні інституту помічника ветерана послідовно впроваджується у пілотних регіонах. Нещодавно їх розширено до 10 – це Вінницька, Дніпропетровська, Львівська, Миколаївська, Закарпатська, Київська, Сумська, Полтавська, Харківська області та місто Київ.

«Помічник ветерана – це людина, яка фактично допомагатиме ветерану, починаючи, умовно кажучи, з зустрічі його на автостанції чи залізничному вокзалі, коли він повертається додому. Може так статися, що людина повертається у своє село, а село розбите, ферма закрита, родина за кордоном, а інших рідних немає. А людину має хтось зустріти. І це буде саме помічник

подавати заявки через інформаційний портал e-Ветеран (<https://eveteran.gov.ua/>).

На 550 посад помічників ветерана вже є понад 570 кандидатів. 54% поданих заяв на конкурс – від жінок, 46% – від чоловіків. Усі кандидати мають вищу освіту, більшість з них – рівень магістра. Після конкурсного відбору майбутні фахівці проходять кількотижневе навчання у Центрах ветеранського розвитку, відкритих Мінветеранів на базі провідних вишів. Навчання відбувається за спеціально створеними освітніми програмами. Після успішного складання тестів нових фахівців працює встановлено у Сервісних офісах, які створюються у громадах пілотних регіонів.

«Наступного року плануємо масштабувати цей проєкт по всій Україні. У держбюджеті на 2024 рік закладено відповідні кошти. Це буде приблизно 15 000 помічників. Ми вже готуємось до перемоги, і велике навантаження на них буде, коли буде масова демобілізація наших захисників і захисниць», – додала очільниця Мінветеранів.

Як розповіла в.о. директора Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції, керівник експертної групи із забезпечення формування державної політики Оксана Кльоц, середній вік майбутніх фахівців складає 40-43 роки, всі мають вищу освіту. Кандидатами у помічники ветеранів є ветерани війни, члени їхніх сімей або члени родин загиблих захисників і захисниць.

«Ці фахівці стануть тими, хто фактично першими надаватимуть ветеранам війни, членам їхніх сімей та демобілізованим воїнам сервісну підтримку з переходу до цивільного життя за принципом «рівний з рівним». А вже саме ця категорія осіб, як ніхто інший, зможе допомогти побратимам подолати цей непростий шлях».

Після проходження фахового навчання перша група помічників ветеранів у Вінницькій області вже працює встановлено до Сервісних офісів у справах ветеранів у територіальних громадах, долучених до експериментального проєкту. Вони надають, зокрема, консультативний, інформаційний, процедурний супровід у межах переходу від військової служби до цивільного життя.

ветерана. Якщо ветерану нема де жити, помічник зможе допомогти з тимчасовим проживанням. Розкаже ветеранові про його права, до яких державних установ слід звертатися. Фактично, це буде той, хто фасилітує діалог між органами місцевої влади, медичними закладами і захисником. Бо людина повертається. «Помічник ветерана є елементом загальної екосистеми ветеранської політики, яку ми будемо», – розповіла Юлія Лапутіна.

Закликаємо всіх бажаючих стати фахівцем з ветеранського супроводу, передусім у Закарпатській, Київській, Сумській, Полтавській, Харківській областях і місті Києві,

Роздуми з приводу

ПОЛІТИКА ГЕРОІВ: ЯК ДЕРЖАВА ВЗАЄМОДІЯТИМЕ З ВЕТЕРАНАМИ

4 мільйони – саме стільки, за попередніми підрахунками, після перемоги буде в Україні ветеранів, членів їхніх сімей та сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць. Усі ці люди мають відчувати, наскільки вони важливі для держави та кожного українця. А також комфортно повернутися до мирного життя, реінтегруватися в нього й впливати на розвиток країни, для якої зробили так багато.

ПІТАННЯ, як організувати цей процес – це завдання не лише для владних структур. Це важливо також для громади, де житимуть ветерани; для підприємств, де вони працюватимуть; для неурядових організацій тощо.

Йдеться не лише про фізичну безбар'єрність. У створенні інструментів для відновлення та успішної інтеграції до громади, в суспільство героїв війни та їхніх родин влада керуватиметься принципом служіння. Служіння тим, завдяки кому існує й надалі буде квітнути Україна.

Громади як основа

Основний етап переходу військовослужбовців до цивільного життя відбуватиметься саме в громадах, де мешкають вони та їхні сім'ї. Це саме те середовище, де будуть створені всі умови.

Зараз демобілізація відбувається у зв'язку зі станом здоров'я. І вже спостерігається перевантаження системи охорони здоров'я, значна бюрократизація процесу.

Одне з основних завдань держави у цій сфері – гармонізувати роботу системи фізичної реабілітації, адже наразі вона проходить випробування значною кількістю людей, які потребують піклування.

2023 року вона стала одним з пріоритетів уряду. П'ять основних складових:

- якісні та дієві послуги для ветеранів,
- економічна активність і ветеранський бізнес,
- успішна реабілітація,
- доступне житло;
- вшанування подвигу військових.

Для того, щоб утілити це в реальність, необхідна відповідна інфраструктура – взаємопов'язана та узгоджена система державних інституцій та приватних організацій, яка забезпечить аналіз і визначення потреб ветеранів, комунікацію й взаємодію з ними, надання якісних послуг.

Ветерани вертатимуться не тільки в Київ, вони будуть у кожній громаді кожної області. Тож спільно з місцевою владою ми масштабуємо державну політику на рівень громад.

У пріоритеті зараз – формування загальнодержавної інфраструктури ветеранської політики за принципом

«від центру до громади». Вона складається з кількох рівнів.

Перший рівень – уряд, Мінветеранів і міністерства. Міністерство у справах ветеранів виступає координатором єдиної ветеранської політики. Кожне міністерство має свої завдання та відповідальність.

Головне питання – забезпечити узгодженість і координацію дій між учасниками процесу. Наведу приклад: довгий час між Мінветеранів і МОЗ була розбіжність у розумінні компетенцій щодо реабілітації ветеранів. Завдяки конструктивній позиції обох відомств це вже в минулому.

Окремо варто зупинитись на Українському ветеранському фонді. Це державна установа, що підпорядковується Мінветеранів. Основні завдання фонду – дослідження потреб ветеранів, проведення конкурсів на фінансування ветеранського бізнесу чи громадських ініціатив, залучення партнерів з бізнес-середовища та неурядового сектору, а також формування образу ветерана в суспільстві. На їхньому рахунку за останні 14 місяців – 440 підтриманих проєктів на загальну суму більше як 120 мільйонів гривень. І ці показники постійно зростають.

Другий рівень – регіональний. За рішенням уряду, з 1 жовтня 2023 року в обласних, Київській міській, районній, районних у місті Києві державних адміністраціях утворюються окремі структурні підрозділи з питань ветеранської політики. Їхнє завдання – координація реалізації ветеранської політики в рамках як загальнодержавних програм, так і регіональних проєктів.

Важливий нюанс: ці структури не можуть й не будуть поєднувати ветеранську політику та соціальний захист населення, від застарілого

ототожнення яких має відходити держава.

Підтримка ветеранів – це не система пільг та дотацій. Це можливість, сприятливе середовище для реалізації та самореалізації.

Нова філософія ветеранської політики

Наш пріоритет – залучення ветеранів і членів їхніх сімей до державного управління. Вже зараз чинні та демобілізовані військовослужбовці стають агентами змін. Після перемоги нас очікує новий суспільний договір, побудований на ідеалах героїв. У його основі – справедливість і пам'ять про ту ціну, яку український народ заплатив за право на існування.

Ветерани в органах влади – це честь для громадян і реальна можливість для держави чи окремої громади.

Мінветеранів запровадив ініціативу, яка отримала підтримку уряду. Помічники ветерана – фахівці, які працюватимуть у кожній громаді. Це посада, яку може обійняти ветеран, член сім'ї захисника чи захисниці.

У листопаді 2023 року вже 10 областей та Київ доєдналися до цього проєкту, а в 2024-му інститут помічника ветерана планується масштабувати на всю Україну. До кінця 2024 року ми очікуємо збільшення їхнього корпусу до 15 тисяч осіб.

Показово, що кількість охочих стати помічниками ветерана вже перевищує кількість вакансій.

Послуги, які помічник надає ветерану:

- консультації з питань працевлаштування, навчання, соціального захисту та реабілітації, покращання стану здоров'я;

- супровід у реалізації гарантій, пільг, прав, отримання послуг;
- допомога з пошуком програм підвищення кваліфікації, опанування нових навчальних програм, пере-профілювання;
- посередництво у взаємодії ветерана з органами влади;
- надання допомоги в оформленні документів, поданні заяв тощо;
- допомога в переїзді, пошуку житла;
- консультування щодо отримання психологічних послуг;
- інформування про програми підтримки ветеранів.

Кандидати в помічники ветерана проходять курс навчання у центрах ветеранського розвитку. Це освітня інституція, утворена на базі вищих навчальних закладів в обласних центрах.

Спільно з МОН ми розробили програми курсів перепідготовки за професійним фахом. Завдяки цьому людина зможе опанувати нову професію, що затребувана в конкретній громаді.

Вже відкрито десять центрів ветеранського розвитку, їхня кількість зростає.

Важливо, що помічник ветерана – це оплачувана професія з офіційним працевлаштуванням у сервісних офісах, що діють в адміністративних центрах громад.

Окрім працевлаштування помічників і координації їхньої діяльності, сервісні офіси забезпечуватимуть впровадження на місцях державних, регіональних і місцевих програм підтримки ветеранів і членів їхніх сімей.

«Єдині вікна» для ветеранів

Це ще один інструмент сприяння ветеранам у реалізації своїх прав. Мінветеранів спільно з Всеукраїнською асоціацією ЦНАП удосконалює надання адмінпослуг ветеранам та їхнім родинам.

Це комплексна реформа, яка передбачає створення «єдиних вікон» для ветеранів, збільшення кількості обов'язкових послуг, які

захисники та захисниці можуть отримати у ЦНАП. А також – навчання адміністраторів ЦНАП методикам ефективного надання послуг ветеранам і членам їхніх сімей.

У найближчих планах – запуск всеукраїнської гарячої лінії для ветеранів.

Роль громадських організацій

Невід'ємним елементом ветеранської інфраструктури є громадські організації. З початком російського вторгнення у 2014 році саме завдяки їхній активній участі ветерани, які поверталися з бойових дій, отримували необхідне піклування. Саме вони допомагали там, де не встигала реагувати держава.

Зі збільшенням кількості демобілізованих зростає кількість і спроможність громадських організацій, що діяли в їхніх інтересах. Перші хаби психологічної підтримки, юридичні консультації для ветеранів, аналітичні центри були започатковані саме в неурядовому секторі. Вони сформували першу екосистему ветеранського середовища в Україні.

Сьогодні необхідна колаборація державного і громадського секторів. Насамперед – з метою розширення можливостей, які можуть бути цікавими для ветеранів.

Наша візія – це запровадження стандартів якості послуг для ветеранів, критеріїв, дотримання яких відкриває можливість для організації надавати послуги ветеранам і розраховувати на підтримку від держави. Це не лише захистить права ветерана, але й дасть йому можливість вибору – скористатись державними послугами чи звернутись до неурядових організацій.

Запровадженню цієї реформи передуватиме дискусія з громадським сектором. Маємо знайти оптимальний формат, за якого інтереси усіх сторін будуть дотримані. Інфраструктура ветеранської політики, розбудована за подібною моделлю, забезпечить, щоби політика героїв була присутня на всіх рівнях державного управління. Від прийняття стратегічних рішень до безпосередньої комунікації з ветеранами та реального, а не формального, задоволення їхніх потреб.

Юлія ЛАПУТІНА.

Воїни-«афганці» – українській армії

РАЗОМ ДО ПЕРЕМОГИ!

КАРАВАН ДОПОМОГИ
З ШЕПЕТІВКИ

Сьогодні, коли в країні триває війна на знищення цілої нації, її культури та державності, усім нам потрібно бути, як ніколи, згуртованими, щоб підтримати наших оборонців і жителів визволених від агресора територій.

УЖЕ НЕОДНОРАЗОВО Шепетівська спілка ветеранів Афганістану зверталася до мешканців району і міста з проханням долучитися до збору необхідного майна та продуктів харчування для захисників Вітчизни і для громадян, потерпілих від військової агресії росії.

Нині багато людей за духовною підтримкою звертаються до святої Церкви. Слово Боже вчить нас бути небайдужими до горя ближніх, підтримувати їх, втішати й допомагати.

Спілка та її волонтерський центр «Ветеран» тісно співпрацюють з парафіянами храму святих мучениць Віри, Надії, Любові та їх матері Софії, настоятелем якого є воїн-«афганець» протоієрей Анатолій Вересюк.

Днями було зібрано допомогу для нужденних. Понад вісім тонн колоною із чотирьох автомобілів було відправлено на Донецький напрямок для військових, іншу частину – на Херсонщину, для потреб цивільного населення. Крім продуктів харчування доставлено консервацію, засоби особистої гігієни.

Волонтери – священники єпархії – відвідали ще й мешканців

Херсонщини, які постраждали від затоплення Каховської ГЕС. Там досі люди живуть без електропостачання, води та опалення.

Тепло зустріли волонтерів із Шепетівщини херсонські «афганці», яким від нашої організації передали для жителів краю овочі борщового набору, продукти довготривалого зберігання, ліки та інші необхідні речі. Можливо, ця допомога і невелика, але від щирого серця. Заступник голови Херсонської обласної спілки ветеранів Афганістану Віктор Кіреєв щиро подякував за допомогу.

Як зазначив після поїздки старший колони, протоієрей Федір Вересюк, на багатьох блокпостах колону зупиняли тільки для того, щоб спільно із захисниками щиро помолитися і отримати благословення, щоб по закінченні місії повернутися до рідних домівок живими й здоровими.

Шепетівська СВА щиро дякує усім, хто долучився до збору необхідного майна воїнам та нужденним. Нехай Господь усіх нас оберігає й дарує Україні мир і перемогу!

Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій.

Волонтери Тернопільської обласної організації УСВА – перший заступник голови спілки Василь Когут, ветерани-«афганці» Ігор Тарас і Андрій Макоїд доправили допомогу українським військовим на харківський напрямок бойових дій.

ВОЛОНТЕРИ відвідали підрозділи, де воюють бойові побратими. У підрозділи на передову доставлено буржуйки, окопні свічки, плівку для бліндажів, запасні частини для ремонту автомобільної техніки, газові балони з пальниками, спальники і теплі покривала, устілки для взуття і шкарпетки, засоби особистої гігієни, медицину та продукти харчування. Звичайно, і домашні смаколики, спечені з любов'ю українськими жінками з громади села Дерівка.

Допомогу збирали всім нашим «афганським» братством, особливо слід відзначити роботу Тербовлянської, Бережанської, Гусятинської організації УСВА і Тернопільської міської Спілки.

Щира подяка за надану допомогу волонтерським організаціям ГО «Тербовлянська Вежа», БФ «Допомога учасникам АТО Тернополя», ГО «Бункер С», ГО «Десантно-козацький рій», ГО «Нескорені духом – особи з інвалідністю», директору міжнародного центру ЮНЕСКО у Тернопільській області Віталію Се-

менюку, керівництву Тернопільського молокозаводу «Молокія», приватним підприємцем Володимиром Орищакі і Роману Когуту, волонтерському штабу «Українська команда» та народному депутату України Миколі Люшняку, ветеранам-«афганцям» області.

Волонтерський центр «Патріот» Тернопільської обласної Спілки ветеранів Афганістану буде всебічно підтримувати Збройні Сили України для якнайшвидшої перемоги над російським агресором.

Все буде Україна! Разом ми – сила!

**ПРЕС-СЛУЖБА
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
УСВА.**

НЕ РОЗСЛАБЛЯЄМОСЬ

Волонтери-«афганці» Голосіївського району міста Києва здійснили чергову поїздку до прикордонного загону, де служать бойові побратими.

НЕ РОЗСЛАБЛЯЄМОСЬ ні на хвилину, весь час у роботі, все для того, аби у наших захисників було все необхідне. Доставили воїнам павербанки, генератори, медичні засоби та ліки, продукти харчування.

Дякуємо нашим захисникам за їхню міць. Пишаємось і молимося за них.

Вдячні всім, хто долучається. Пам'ятаймо: переможемо тільки спільними зусиллями.

ПРАЦЮЄМО З БОЙОВИМ ЕНТУЗІАЗМОМ

Два місяці тому волонтерський центр Дніпровського міського об'єднання ветеранів війни в Афганістані УСВА розпочав збирати кошти на зарядну станцію для підрозділу нашої місцевої бригади ТРО. На той момент ціна питання була 44000 грн, в результаті ми купили цю станцію за 34999 грн, значно зекономили.

В АКЦІЇ зі збору грошей для придбання зарядної станції брали участь 75 осіб, 19 перераховували гроші кілька разів різними сумами. Відсотків 70 – це ветерани війни в Афганістані, ми їх всіх знаємо. Є іноземці, які теж долучилися до цієї благочинної місії.

Зарядну станцію доставили за призначенням у військову частину. Її роботою наші хлопці з підрозділу бригади ТРО дуже задоволені!

Коли наші захисники повертаються після бойових операцій у розташування частини, тепер завжди мають можливість підзарядити гаджети і не економити на розмовах та зарядці мобільної батареї. Вночі, щоб не демаскувати КСП роботою генератора, на ній працюють радіостанції.

Ми всі дуже переживали за повільний процес збору грошей, але встигли вчасно – до «білих мух». Залишок коштів – 17000 грн піде на придбання костюмів-трансформерів для поранених воїнів, які перебувають на лікуванні у нашому місті, вони й далі йдуть основною темою.

Дякуємо вам, наші шановні спілчани, всі небайдужі громадяни, за внесок у справу захисту України!

Війна, на жаль, триває, і ми з бойовим ентузіазмом працюємо далі.

Прес-група ДМОВА УСВА.

Усі, хто бажає допомогти нашим бійцям боронити Україну, можуть зробити переказ на рахунок

UA57305299000026204698908573
АТ КБ «ПРИВАТБАНК» або на картку АТ КБ «ПРИВАТБАНК» №5168745606712468, отримувач ГОНТАР В. О., контактні телефони: +380685412838, +380632634942.

(Продовження.
Початок 1-й стор.)

«Салам, бача! Так я сам себе вітаю, коли приходжу до «афганського» пам'ятника, – говорить Микола Іванович Чернов. – Підіймаю голову до вусатого хлопця у бронзі й тихо додаю: «Ну ось, я знову тут, Коляша»... І так усі 34 роки поспіль. З дня відкриття монумента і появи на ньому своєї копії. Бо несподівано для себе став прообразом одного із бійців, що навечно закарбовані у бронзі, як символ мужності та пам'яті про тих, хто загинув у чужих горах, на далекій афганській землі. За два роки війни, як і кожний, хто пройшов афганське пекло, я бачив стільки смертей, що ще там дав собі слово – якщо живу і повернуся, то буду робити все аби ім'я кожного загиблого земляка було висічено на пам'ятнику. Мені пощастило, я повернувся. І, працюючи на військовій кафедрі Дніпропетровського гірничого інституту, поділився своєю ідеєю з побратимами, які гаряче її підтримали. Так організація воїнів-інтернаціоналістів нашого вузу виступила з ініціативою про спорудження пам'ятника загиблим».

Далі обговорення питання про увічнення пам'яті воїнів, загиблих під час виконання інтернаціонального обов'язку в Афганістані, за ініціативи комітетів комсомолу пройшло в усіх організаціях і на підприємствах міста. Ідея спорудження пам'ятника вселила надію у воїнів-інтернаціоналістів, робітників, студентів. На всіх підприємствах, ВУЗах почали збирати гроші, вносили особисті кошти мешканці міста. Влітку студентські будівельні загони ДІІТу, ДДУ, ДІБІ, ДМетІ та інших інститутів заробляли й перераховували гроші на проектування і будівництво пам'ятника.

Виконавчий комітет міської Ради народних депутатів у березні 1988 року прийняв рішення про спорудження у місті пам'ятника загиблим в Афганістані воїнам-інтернаціоналістам, а у серпні – рішення про відведення земельної ділянки у парку ім. Т. Г. Шевченка для проектування і будівництва. Розгорнулася активна робота на найкращий проект пам'ятника.

Незважаючи на негласну заборону по всій країні, пам'ятний знак (камінь) на майбутньому місці спорудження пам'ятника у нашому місті було закладено у третю неділю травня 1988 року на центральній алеї парку ім. Т. Г. Шевченка. Що важливо на той час – ініціативу підтримали у керівних кабінетах міста та області. У день закладення пам'ятного знаку ветеранська громадськість вирішила щороку в третю неділю травня відзначати День воїнів-інтернаціоналістів Дніпропетровщини. Ветерани війни в Афганістані, які проживають у Дніпрі та області, і донині традиційно відзначають цей день.

Не відкладаючи на потім, було створено ініціативну групу з підготовки, будівництва та спорудження пам'ятника. До неї увійшли представники ветеранів війни в Афганістані підприємств і організацій міста, лідери студентських рад воїнів-інтернаціоналістів, члени сімей загиблих в Афганістані воїнів, офіцерів запасу, керівні працівники Дніпропетровського міськвиконкому, партійні та комсомольські робітники. У складі цієї групи були і активно працювали: Микола Лисенко, Олександр Білоцерковець, Микола Чернов, Євген Айтбаєв, Анатолій Поух, Сергій Боровий, Олександр Старушко, Сергій Севріков, Микола Касьян, Віктор Волошин, Юрій Виноградов, Вадим Кравченко, Юрій Аношко, Олена Гусак, Лідія Мазніченко, Антоніна Савко, Лідія Гор-

художники, скульптори та архітектори виставили свої роботи, пропозиції і проекти. Саме в цей час, з 10 по 14 листопада 1988 року, відбувся перший обласний збір воїнів-інтернаціоналістів, воїнів запасу, делегати якого, представники воїнів-«афганців» з усіх районів і міст Дніпропетровщини мали можливість оглянути запропоновані проекти і висловити свої думки. Було бурхливе обговорення та дискусії.

Зупинилися на проекті Дніпропетровського скульптора Павлова Юрія Павловича, на той момент він був уже досить відомим. За кілька років його запросять до Мінська створювати там меморіальний комплекс «Острів Мужності та Скорботи». Видатний майстер, заслужений художник України, лауреат мистецької премії ім. Вадима Сідура, мешканець Художнього кварталу Дніпра.

ЖИВУТЬ У СЕРЦІ І ГРАНІТІ

34 роки тому в Дніпрі відкрили перший в Україні пам'ятник загиблим воїнам-«афганцям»

бенко, Світлана Гуріна та багато інших.

Незважаючи на свою «активність», місцева влада і компартійні діячі наполегливо пропонували обмежитись встановленням простого гранітного каменю і на цьому питанні пам'ятника загиблим воїнам в Афганістані у Дніпропетровську закрити.

Більшості ветеранів Афганістану та сім'ям загиблих воїнів від самого початку не подобалося місце для спорудження пам'ятника в парку ім. Т. Г. Шевченка і те, який вигляд матиме пам'ятник. Він ніби був захований від суспільства. Потрібно нагадати: це був мирний час, люди просто жили і не хотіли особливо нічого знати про Афганістан. Але їм нагадували щодня емоційні напідпитку «афганці» – так нас одразу охрестили. А нам хотілося кричати від болю, пережитого в Афганістані, хотілося розповісти всім, щоб знали всі, і такого більше не повторилося!

Після десятків нарад у кабінетах влади міста та області ухвалили рішення про спорудження пам'ятника на Набережній Дніпра (перетин вулиці Набережна Леніна та вулиці Леніна, зараз це Січеславська Набережна і вулиця Воскресенська) і про те, що майбутній пам'ятник матиме обласний статус.

Серед творчої спільноти було оголошено конкурс на найкращий проект. У музеї Комсомольської Слави у Дніпропетровську найкращі

15 лютого 1989 року було остаточно виведено війська СРСР з Афганістану, і ця подія ще більше змусила всіх працювати.

Пам'ятник загиблим воїнам-«афганцям» упродовж майже всього 1989 року вдень і вночі створювався скульптором Юрієм Павловичем Павловим і архітектором Володимиром Миколайовичем Шульгою спочатку у майстерні, а потім на будівельному майданчику під пильною увагою компартійних працівників.

Найцікавіша художня робота була у майстерні скульптора, туди приходили десятки ветеранів війни в Афганістані, як сьогодні говорять, на кастинг. Він вибирав найбільш виразні обличчя і ліпив їх із глини. Деякі ветерани, «увічні» на пам'ятнику, живі й сьогодні. Один із них – Чернов Микола Іванович. Інші, в основному, збірні образи.

Незважаючи на те, що остаточний проект був затверджений усіма необхідними інстанціями, роботі скульптора постійно заважали. Щотижня ініціативна група та компартійні органи давали свої пропозиції, рекомендації й поради.

«Коли я учергове завітав у майстерню Павлова, щоб віддати зброю для точного копіювання в ліпці, Юрій Павлович якось по-особливому глянув на мене і раптом попросив стати на ліси у центрі майже готового глиняного пам'ятника, щоб прикинути якийсь ескіз, – згадує Микола Чернов. – Потім, на

мій задумавшись, простягнув мені кепку-афганку. Я без зайвих питань одягнув звичний для себе головний убір, постояв на лісах скільки було треба майстру. Перед тим, як попрощатись, поцікавився, яка ще потрібна допомога. Підтримати цю людину в такій почесній роботі було просто щастям. Та я навіть і увіяти не міг, що тоді скульптор обрав для образу бійця на монументі саме мене. Не надав цьому значення навіть коли на художній раді, де в цілому затверджували готовий проект пам'ятника, голова комісії запитала, чому у бійців такі сумні обличчя. Я не втримався і відповів: щоб зрозуміти, треба було пройти через те пекло. Хотів би я подивитися у тих обставинах на ваші...»

У художній задум було вкладено, що люди, котрі стоять перед пам'ятником, бачать, як у горах триває бій. Під час вибуху вбито солдата. Товариші по службі, тримаючи на руках, виносять його з кривавого пекла. У цей момент знає смертельне поранення і падає другий воїн. Видно вм'ятину від осколка на бронезилеті. Поруч із бійцями їх командир керує ходом бою, що раптово зав'язався з душманами. Хлопці навіть не встигли зняти з плеча автомати й вдягнути каски. Вся композиція символізує «вибух» пам'яті та свідомості.

І все ж робота кипіла. На заводах Дніпропетровська з бронзи відливалися і поєднувалися окремі фраг-

менти пам'ятника. Хід будівництва та спорудження пам'ятника щодня, зранку, без вихідних контролював В. П. Пустовойтенко – голова Дніпропетровського міськвиконкому, сам будівельник за освітою. Проводив наради з усіма задіяними службами. Виконував прохання скульптора, вирішував поточні питання.

Особливо жорстка дискусія на нарадах у кабінетах влади розгорнулася за бронзові таблички з іменами загиблих в Афганістані воїнів, із зазначенням не просто прізвища імені та по-батькові, а й військової частини, де служив загиблий герой, дати народження та загибелі. Сім'ї загиблих наполягли, щоб було увічнено всіх загиблих в Афганістані воїнів Дніпропетровської області.

В ініціативній групі ветеранів Афганістану та членів сімей загиблих воїнів з будівництва та спорудження пам'ятника з самого початку з'явилася і зріла ідея, яку практично неможливо було втілити в життя, – нанести на плити чи пам'ятник слова з поеми «Кавказ» Т. Г. Шевченка:

*Лягло костями
Людей муштрованих чимало.
А сльоз, а кров! – напоїть
Всіх імператорів би стало
З дітьми і внуками, втопить
В сльозах удов їх. А дівочих,
Пролитих тайно серед ночі!
А матерніх гарячих сльоз!
А батькових, старих, кривавих!
Не ріки – море розлилось,
Огненне море!*

Розуміючи, що дозволює все одно не дадуть, ініціативна група разом зі скульптором Юрієм Павловичем таємно від партійних ідеологічних «контролерів» внесла корективи. Після робочої зміни, вночі на заводі відливаються на «заднику» пам'ятника слова Т. Г. Шевченка. Фрагменти зварюються й швидко, непомітно встановлюються в єдиному моноліті на пам'ятнику.

Вранці 28 жовтня «найстрашніші» зміни й порушення на споруді виявили партпрацівники ідеологічного відділу міськкомпарті Дніпропетровська. Розгорівся скандал. Викликали спецмашину, щоб зрізати слова. Члени ініціативної групи із числа ветеранів Афганістану та членів сімей загиблих воїнів не дозволили цього зробити. Через НП багато хто мав позбутися партківчик. На пам'ятник одягли мантію. Ініціативна група під контролем міліції чергувала весь день і всю ніч до відкриття пам'ятника.

29 жовтня 1989 року понад 2,5 тисячі ветеранів війни в Афганістані з Дніпропетровської області, сім'ї загиблих воїнів, жителі міста, представники організацій та підприємств зібралися на відкриття пам'ятника загиблим воїнам-інтернаціоналістам. Був присутнім Герой Радянського Союзу, останній командувач 40-ї армії в Афганістані генерал-полковник Б. В. Громов, який на той час був командувачем Київським військовим округом, що надавало особливості значущості неординарному урочистому заходу. У своєму виступі він наголосив, що ця подія не мала аналогів в Україні та в усьому СРСР. Звичайно, щоб стримати емоції та бойовий дух ветеранів-«афганців», у деяких містах Союзу, щоб розрядити напружену обстановку, скромно й тихо встановлювалися пам'ятні знаки, таблички, камені таobelіски. Але щоб грандіозний пам'ятник, зі скульптурами – це було вперше.

«Це була дійсно неординарна і велика подія, від якої захоплювало подих, – говорить Микола Чернов. – Кожен присутній на ній «афганець» відчував не лише біль від втрат, але й гордість за те, що вдалося зробити. Що відтепер полеглі побратими будуть постійно присутніми у

(Закінчення на 8-й стор.)

Наша історія

ЗДІЙСНИЛАСЯ ЗАПОВІТНА МРІЯ КИЯН

6 листопада — день визволення Києва від фашистських окупантів

1993 РІК.
«ПЕРШІ ЛАСТІВКИ»
ПОВЕРНУЛИСЯ(Робочі нотатки
В. І. Аблазова)

ВІКТОР НАЗАРОВ опинився у душманів по-дурному. Так, у всякому разі, він сам оцінює факт свого полону. У цей дукан (магазинчик) бігали багато хто, нікого не питаючи. У військових це називається «самоволкою» — самовільною відлучкою. Не було жодного поганого передчуття чи прикмети і цього травневого дня 1985 року.

Молодший сержант Назаров уже не вперше вирішив швидко збігти в цей дукан і так само швидко повернутися. Він вважав, що вже добре знав Схід, і особливої різниці між Ашхабадом, де він проходив підготовку, і Кундузом, на околицях якого тривала служба, не бачив. В Афганістані Віктор перебував лише два місяці, але почував себе впевнено, спокійно. Окремий взвод у рейди не ходив — охороняв аеродром.

Знайомий дуканчик був на своєму місці, за прилавком. Він сидів, пив чай, кивком голови і усмішкою відповів на привітання шурави, що увійшов. Солдат був без зброї. Це вже знали й здалеку бачили ті, хто за ним спостерігав. Їх Віктор побачив, коли двері в дукан зачинилися. Усі вони були зі зброєю, але посміхалися. Щоправда, це була не посмішка доброзичливої гостинності, а спокійна усмішка задоволення мисливців, які вдало спіймали свою здобич.

Віктор не злякався. У першу мить до нього не дійшов сенс трагічності ситуації, в яку він потрапив. А потім один із афганців доброю російською мовою зі східним акцентом спокійно та логічно пояснив: «Ти бачиш, що нікуди від нас не втечеш? І тікати не треба. Шурави полонили трьох наших братів. Завтра ми обміняємо тебе на них, і ти знову потрапиш до своїх. А до завтра ми тебе сховаємо».

І Віктор підкорився...

Офіційні дані: Назаров Віктор Васильович, росіянин, 1966 року народження, призваний 10.11.1984 Донецьким обласним військовим комісаріатом, служив у військовій частині польова пошта 82869, молодший сержант, командир БМП. Полонений в провінції Кундуз 20 травня 1985 року моджахедами загонів Ахмад Шаха Масуда.

Побіг Віктор на півгодини, а повернувся... за вісім років. Провели розслідування, повідомили мамі, Зої Володимирівні — зник безвісти, звалили горе на плечі самотньої жінки.

Чотири роки про Назарова не було жодних звісток. Ось так його запроторили «до завтра». Потім відомості про бранців Ахмад Шаха Масуда потрапили до розвідників нашої та афганської армій. Лише 1989 року Зої Володимирівні вперше повідомили, що її безвісти зниклий син живий.

Все частіше «на слуху» у переговорників почала з'являтися комбінація з трьох прізвищ: Вилку, Назаров, Фатеев. Усі вони утримувалися разом і всі троє

ДОВГІЙ ШЛЯХ
З АФГАНСЬКОГО ПОЛОНУ І БЕЗВІСТІ

(Продовження. Початок у №№ 7-8 і наступних номерах)

твердо говорили тим, хто в них, бувало, з'являвся: «Хочемо додому».

Різними шляхами пробиралися до них агенти Міжнародного Комітету Червоного Хреста, які передавали листи. Пробився у вересні 1991 року англійський журналіст Пітер Джувенал. У грудні 1991 року до них дістався журналіст Володимир Снегірьов. Він зняв фрагменти відеофільму та ще раз почув тверде «так» невірників Ахмад Шаха.

Переговори про звільнення бранців точилися на найвищому рівні. Лунали їхні прізвища у розмовах з делегацією моджахедів, яку приймала Москва у листопаді 1991 року. Керівник делегації, міністр закордонних справ уряду Афганістану, сформованого за кордоном, у Пакистані, Бурнахундін Раббані обіцяв вжити всіх заходів до звільнення військовополонених.

Результати домовленості намагалися терміново реалізувати. Але... на Сході не терплять поспіху і не поспішають виконувати свої обіцянки.

Тільки у травні 1992 року, після того, як моджахеда прийшли до влади, передали Сергія Фатеева і тільки... Безмірне щастя прийшло в один днів, але горе ще міцно сиділо в інших.

У Комітеті у справах воїнів-інтернаціоналістів при Раді глав урядів держав-учасниць Співдружності активно діяв відділ розшуку військовополонених, який очолював Бірюков Леонід Гнатович. У Генконсульстві в Мазарі-Шаріф (генконсул Михайлов Євген Миколайович) головне завдання з пошуку безвісти зниклих і підготовки до повернення полонених було доручено Чарієву Мурату Атагійовичу.

І ось почали надходити одне за одним обнадійливі повідомлення: ведуться переговори про передачу полонених, досягнуто угоду про передачу двох полонених...

Ми вже знали достовірно: передають громадянина України, росіянина Віктора Назарова з Маріуполя та громадянина Молдови, молдаванина Леоніда Вилку. На гелікоптері їх мають перекинути в Кабул, а звідти — літаком до Москви. Передача здійснюється як акт доброї волі уряду ІДА. Наших хлопців супроводжуватиме афганська делегація.

Отримавши повідомлення від УСВА, МЗС України поінформувало Посла України в Росії Крижанівського В. П. про майбутнє повернення та передачу нам громадянина України.

8 березня 1993 року до аеропорту Шереметьєво-1 приїхали всі, хто мав до цієї події безпосереднє відношення, чия праця тією чи іншою мірою прямо чи опосередковано привела до такого успіху. І лише для двох жінок, які прилетіли до Москви, для

мама Назарова Зої Володимирівні та сестри Вилку Ірини, те, що відбувалося, несло велике людське щастя.

І ось довгоочікуваний Ту-154, пофарбований у синій колір, із символікою афганської авіакомпанії «Аріана», підрулив до будівлі аеропорту.

Уся група тих, хто зустрічав, зосередилася біля трапа з обох боків, залишаючи коридор для проходу пасажирів. Ми були поряд із Зоєю Володимирівною та Іриною. Мама Віктора трималася спокійно і терпляче чекала, коли ж відкриється люк літака. Біліде обличчя та очі, що горіли, показували, у що обходиться їй цей спокій.

Сестра Леоніда була явною протилежністю. Невисокого зросту, в короткому чорному напівпальті, вона вся тремтіла, не бачила нікого навколо і, не відриваючи погляду від люка, що відчинявся, голосила: «Як я його впізнаю?! Ні, обов'язково впізнаю! А раптом я його не впізнаю. Льонечка! Я його впізнаю?». Ірина готова була кинути по трапу нагору, щоб на кілька хвилин раніше зустріти брата. Її стримували, але вона вивалася і схопила за одяг бородатого афганця.

То був генерал нової армії Афганістану. Він зупинився. Ірині всі почали підказувати: це не він. «Он, ваш Льоня йде ззаду!». І, на решті, Ірина та Зоя Володимирівна побачили своїх довгоочікуваних рідних.

Пропустивши вперед офіційних афганських осіб, не поспішаючи, трапом спустилися троє. Попереду йшов Ахмат Чекунов, співробітник консульства. Плямиста комужована форма, високі черевики і трикутник тільки під горлом — все це було так звично для ветеранів, які повертаються з Афганістану. За ним йшли двоє: кремезний невисокого зросту з окладистою бородою в джинсовому костюмі та кросівках — Леонід Вилку і високий, худий із давно відросшою, але рідкою борідкою, у темній куртці «під шкіру», із синьою хусткою, зав'язаною на голові по-східному, Віктор Назаров. Обидва колишні невірники одразу потрапили в обійми своїх найближчих людей, і в організаторів не було сил, щоб укласти те, що відбувається, в тверде русло запланованого порядку.

Зрештою, порядок було встановлено. Міністр закордонних справ Козирев привітав і рідних, і хлопців із поверненням й возз'єднанням сімей.

Делегація Афганістану, міністр Козирев і всі, хто зустрічав, попрямували до будівлі аеропорту, по ходу сповільнюючи рух і зупиняючись для коротких інтерв'ю. У просторому холі журналістам було зручно працювати, створювати повну картину подій.

атаки ворога. Можновладці, насамперед з числа партфункціонерів, запанікували і шукали всі мислими і немислими шляхи для евакуації своїх родин, хоча більшість із них завчасно подбали про безпеку своїх рідних і близьких, відправивши їх у глибокий тил ще в червні. Знаючи, що не сьогодні-завтра гітлерівці увійдуть у місто, в райкомах партії нещадно спалювали документацію.

Ось як згадував ті дні киянин Михайло Ясинський: «Ніч з 8-го на 9 липня була дуже тривожна... Почали палити різні документи, над Києвом стояв дим, в повітрі носилися клапті перегорілого та недогорілого паперу, по вулицях і тротуарах вітер носив ті ж чорні клапті. Палили партійні, професійні матеріали, канцелярські, бухгалтерські. Накази, персональні справи. Нищення документів тривало днів три-чотири...»

Проте вже 11 липня війська вермахту були за 15–20 кілометрів від Києва, зупинившись у районі річки Ірпінь. У ті липневі дні десятки тисяч киян щодня працювали на будівництві оборонних споруд, сподіваючись, що вони допоможуть червоноармійцям відбити

атаки ворога. Можновладці, насамперед з числа партфункціонерів, запанікували і шукали всі мислими і немислими шляхи для евакуації своїх родин, хоча більшість із них завчасно подбали про безпеку своїх рідних і близьких, відправивши їх у глибокий тил ще в червні. Знаючи, що не сьогодні-завтра гітлерівці увійдуть у місто, в райкомах партії нещадно спалювали документацію.

Ось як згадував ті дні киянин Михайло Ясинський: «Ніч з 8-го на 9 липня була дуже тривожна... Почали палити різні документи, над Києвом стояв дим, в повітрі носилися клапті перегорілого та недогорілого паперу, по вулицях і тротуарах вітер носив ті ж чорні клапті. Палили партійні, професійні матеріали, канцелярські, бухгалтерські. Накази, персональні справи. Нищення документів тривало днів три-чотири...»

(Закінчення на 8-й стор.)

волюції. Це зовсім не відповідає реаліям. А проблема біженців з Таджикистану, що виникла, також чисто гуманітарна.

Афганістан виступає за співпрацю з іншими країнами, що утворилися на території СРСР, і подальший маршрут делегації — Таджикистан.

Афганістан визнає Росію як правонаступницю СРСР, розуміє відповідальність Росії за економічне відновлення господарства. Знає, що Росія братиме участь у роботах з відновлення зруйнованого господарства і мирного будівництва. В Афганістані знають про труднощі в економіці та політиці в самій Росії і тому бажають якнайшвидше їх подолати.

Афганська сторона звертається із проханням не допускати створення центрів протидії ІГА. Приміром, присутність російських військ у Таджикистані сприймається в Афганістані з тривогою.

Козирев: Ми всі постраждали від минулого. Тут присутні представники інших держав, України, Молдови. Ми всі правонаступники минулих подій та СРСР. Голвне зараз у Росії — це усунути джерела нестабільності.

Я бачу, що ми гостей завтажили переговорами, не давши їм відпочити з дороги. А завтра-післязавтра продовжимо наші розмови.

Федоров: Вдячний керівникам Афганістану і всім, хто брав участь у звільненні полонених, за гуманний акт, за місію доброї волі, за працю. Україна сподівається якнайшвидше повернути всіх своїх синів додому.

Посол України в Росії Крижанівський Володимир Петрович зустрівся з Назаровими й дав вказівку забезпечити їхнє проживання у Москві. Він звернув увагу на те, як політики у Москві використовували цю подію.

Ми вважали за краще не робити з цієї події шоу і вирішили без заїзду до Києва направити втомлених від стресів маму та сина прямо додому на Маріуполь.

Наступного дня, після зустрічі в Комітеті у справах воїнів-інтернаціоналістів СНД, Віктору з мамою вдалося здійснити невелику прогулянку центром Москви.

У Москві стало, як в Афганістані, навколо краниці, краниці, краниці, — зауважив Віктор.

У Маріуполі було організовано теплу зустріч. Організація ветеранів Афганської війни, представники Червоного Хреста та адміністрації міста зробили все, що від них залежало.

За дорученням голови Комітету ветеранів війни в Афганістані при Президентові України С. В. Червонописського Віктора Назарова разом із мамою направили до санаторію на медичне обстеження та реабілітацію.

Викреслено зі списків полонених два прізвища, список полонених став на два рядки коротше.

Але щастя матері тривало недовго. Несподівано надійшло повідомлення, що в ці дні в Маріуполі зник, а потім був знайдений мертвим інший її син.

(Далі буде).

Віктор НАЗАРОВ
в афганському полоні.

Храм душі нашої

СЛАВЕТНИЙ ОТАМАН ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ

13 листопада – день праведного Петра Калнишевського – прославленого в лику святих подвижників українського православ'я

СВЯТИЙ ПРАВЕДНИЙ Петро Калнишевський – славетний отаман Запорізької Січі, що останнім в історії козацької республіки займав цю почесну посаду до самого зруйнування Січі за наказом імператриці Катерини II, відіграв визначну роль у заснуванні міста Кривого Рогу.

Петро Калнишевський народився у сім'ї козацького старшини в селі Пустовоїтівка Сумської області. Невдовзі після народження сина його мати одвояла. У 8-річному віці Петро потрапив на Запорізьку Січ, де здобув освіту, що відіграла значну роль у його подальшій військовій кар'єрі. У ті часи на Запоріжжі було відкрито багато шкіл при церквах, де викладали представники духовенства.

Ставши отаманом Запорізького війська, Петро Калнишевський почав усіляко допомагати простому люду, розвивав сільське господарство на Запоріжжі та визволяв своїх співвітчизників з полону кримських татар, надаючи звільненим людям земельні ділянки, на яких вони могли жити й працювати.

Маючи глибоку й сильну віру в Бога, святий Петро будував і відновлював церкви, що ще більше сприяло укріпленню авторитету кошового отамана як серед війська, так і серед мирного люду.

По закінченні російсько-турецької війни було прийнято рішення про знищення Запорізької Січі. А кошового отамана Петра Калнишевського доставили до Петербургу, де його судили за непокору царським указам як повстанця та було винесено вирок – страта. Проте, на прохання Петра Потьомкіна, перший вирок було

змінено на вислання Петра Калнишевського, якому на той час вже виповнилося 82 роки, до Соловецького монастиря. Він був позбавлений права спілкування й листування та закритий до каземату розміром 1 на 3 метри, звідки мав право бути виведеним лише тричі на рік: на Різдво, Пасху та Преображення Господне.

На його утримання відводився 1 рубль на добу, що є втричі більшою сумою, ніж для інших в'язнів. Проте, незважаючи на це, він відмовляв собі у багатьох речах, котрі міг дозволити, а на закономлені за роки ув'язнення кошти після звільнення придбав для Соловецького монастиря Євангеліє, котре було настільки великим, що четверо людей мали переносити його на спеціальних ношах.

Залишилися спогади очевидців, що засвідчували, що Петро Калнишевський, котрий до ув'язнення був одним з найбагатших і найвпливовіших на Україні, втра-

тивши все, жодного разу нікого не засудив і залишався у спокійному та благодушному стані душі, такий же міцний духом, як за часів молодості.

Потьомкін і Катерина II очікували покаяння Петра, проте гордий отаман так і не направив жодного прохання про помилування і навіть пережив їх усіх.

Наказом імператора Олександра I у 1801 р. Петра Калнишевського було звільнено з каземату, де він утримувався довгих 25 років. Отаман мав право вибору, проте обрав залишитися у Соловецькому монастирі, де доживав останні два роки свого земного життя звичайним послушником, адже, за його власними словами, за роки ув'язнення він так звикся з внутрішньою свободою, що не прагнув жодної іншої.

Преставився святий праведний Петро Калнишевський 13 листопада (н. ст.) 1803 року у віці 112 років, як було написано на його могильному камені, «смертю благодіющею, доброю».

Святий отаман Петро заснував 8 травня 1775 року станцію поштової Кривий Ріг, також ним на Саксагані для несення служби було поставлено 5 козаків з Вищестеблівського, Дерев'яківського, Уманського, Калниболотського куренів та 10 коней, що не тільки свідчить про його турботи про заселення православним людом українських земель, але й стало могутнім поштовком у розвитку нового міста – Кривого Рогу. Тому святий праведний Петро Калнишевський є покровителем Криворіжжя, яке так багато завдячує йому своїм розквітом.

ЩОБ ЗАПАНУВАВ ОМРІЯНИЙ МИР

З початком повномасштабної війни з російською агресією духовенство Української Православної Церкви, котре постійно звершувало волонтерську опіку над військовослужбовцями, об'єднало зусилля у Благодійному Фонді на підтримку захисників Батьківщини, іменувавши його іменем святого отамана Петра.

НІНІ ОКРІМ адресної підтримки військовослужбовців, волонтери фонду цілеспрямовано працюють в напрямі допомоги медичній евакуації військовослужбовців з лінії фронту. Для цього силами вірян УПЦ Києва та області було придбано медичні та спеціалізовані автомобілі, в яких священники-волонтери несуть медичне військове чергування.

Кожен, хто зголошується на волонтерську медичну діяльність, проходить навчання в Міжнародних центрах тактичної медицини, а потім вирушає на чергування. На знімку – настоятель «афганського» храму під час навчань.

13 листопада у Воскресенському храмі пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану мали нагоду разом із священнослужителями Фонду підтримки захисників України на честь гетьмана Петра Калнишевського, ветеранським активом УСВА і вірянами вклонитися в молитві часточці мощів святого праведника, привезених із Запорізької єпархії.

Молебень очолив голова Синодального військового відділу УПЦ митрополит Августин. Був освячений черговий автомобіль для медеваку, адже машини дуже потрібні для того, щоб рятувати життя наших захисників.

Перемога – це наша спільна справа, і заради неї кожен повинен зробити все можливе! Моли

Бога за нас, святий праведний Петро!

Просимо милостивого Бога укріпити мужністю наших воїнів – захисників України, щоб на нашій землі, прославленій багатьма святими, запанував омріяний мир, щоб благоволив Господь позбавитися нам від ворожого нашествия.

Сергій ЮЩИК,
настоятель храму,
проректор Київської духовної академії і семінарії.

Сходинки Перемоги

Вороги б'ють хаотично по містах і селах області, страждає цивільне населення. До того ж, частина області ще й досі перебуває в окупації, а місцеві мешканці мають щоденно виборювати своє право на свободу. Ще одним випробуванням для херсонців став підлив Каховської ГЕС і техногенна катастрофа. Але люди з оптимізмом розглядають перспективи регіону після повної деокупації і думають про те, якою буде Херсонщина після звільнення.

УКРАЇНСЬКИЙ ХЕРСОН

11 листопада виповнився рік з того дня, як ЗСУ зайшли у Херсон.

Місто було в окупації вісім з половиною місяців. За цей час люди пережили щоденний терор, психологічний тиск і тортури, однак не здались. Під час звільнення херсонці, серед яких були і ветерани «афганці», зустрічали ЗСУ українськими прапорами та вигуками: «Херсон – це Україна».

Херсон був і залишається Містом-героєм попри щоденні обстріли і наближеність до ворожих позицій.

Соціальний захист

МІЛЬЙОН ГРИВЕНЬ НА ВЛАСНУ СПРАВУ

ЯК ПОВІДОМИВ представник Кабінету Міністрів України у Верховній Раді Тарас Мельничук, зміни спрямовані на надання можливості спрямування грантових коштів для покриття витрат на орендну плату за користування нежитловим приміщенням, земельною ділянкою (які будуть використовуватися в комерційних та виробничих цілях); скасування визначення граничної суми мікрогрантів/грантів, що видаються на всі заяви, подані до одного кінцевого строку; удосконалення визначення розміру гранту, необхідної кількості створених робочих місць залежно від розміру гранту для надання грантів на створення або розвитку власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей; уточнення дати початку одномісячного періоду для повернення різниці між сумою отриманого мікрогранту/гранту та фактично сплаченими податками у випадку розірвання договору мікрогранту/гранту; визначення конкретного переліку сплачених податків і зборів для повернення різниці між сумою отриманого мікрогранту/гранту та фактично сплаченими податками (зборами) у випадку розірвання договору мікрогранту/гранту тощо.

У супроводжувальній записці до ухваленого документа серед змін,

Кабінет Міністрів України 7 листопада вніс зміни до «Порядку надання мікрогрантів на створення або розвитку власного бізнесу» та «Порядку надання грантів на створення або розвитку власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей».

що вносяться до Порядку надання грантів на створення або розвитку власного бізнесу учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей (затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738), значиться, зокрема, таке:

1) пункт 4 викласти в такій редакції:

«4. Розмір гранту, який надається одному отримувачу, визначається відповідно до його суми запиту та не перевищує:

1) для члена сім'ї у разі зобов'язання створити: одне робоче місце – до 250 тис. гривень; два робочих місця – від 250 тис. до 500 тис. гривень.

Після отримання гранту отримувач зобов'язаний працевлаштувати найманих працівників на умовах, визначених цим Порядком;

2) для учасника бойових дій та/або особи з інвалідністю внаслідок війни, зареєстрованих як фізична особа – підприємець, у разі зобов'язання створити: одне ро-

боче місце – до 250 тис. гривень; два робочих місця – від 250 тис. до 500 тис. гривень; чотири робочих місця – від 500 тис. до 1000 тис. гривень.

Після отримання гранту отримувач зобов'язаний працевлаштувати найманих працівників на умовах, визначених цим Порядком.

Для отримання гранту в сумі від 500 тис. до 1000 тис. гривень учасник бойових дій та/або особа з інвалідністю внаслідок війни повинна бути зареєстрована як фізична особа – підприємець не менше 36 місяців до моменту подання заяви на отримання гранту.

Гранти у розмірі до 500 тис. гривень включно фінансуються за рахунок коштів гранту. Гранти від 500 тис. до 1000 тис. гривень надаються за умови співфінансування отримувачем у такому співвідношенні: 70 відсотків вартості проекту – за рахунок гранту, не менше 30 відсотків – за рахунок коштів отримувача (власних або кредитних)».

Підготував
Сергій ЛЕМЕХА.

Київська міська державна адміністрація у рамках цільової програми «Турбота. Назустріч киянам» надає можливість ветеранам російсько-української війни отримати часткову грошову компенсацію від купівлі автомобіля, який вони придбали раніше.

ГРОШОВА КОМПЕНСАЦІЯ ЗА АВТО

ОТРИМАТИ таку компенсацію можуть кияни – особи з інвалідністю I та II групи, які внаслідок поранення або каліцтва, що зазнали під час участі у заходах, необхідних для оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією РФ проти України, дістали ушкодження, що призвели до втрати верхніх або нижніх кінцівок.

Ця програма передбачена рішенням Київської міської ради від 10.11.2022 року № 5585/5626. Щоб отримати часткову грошову компенсацію ветерану потрібно заповнити свої дані й надати необхідні документи для перевірки. Після цього їхній запит розглядатиме комісія при Департаменті соціальної політики, – розповіла АрміяInfoform начальник відділу медичного забезпечення центру «Київ Мілітарі Хаб» Жанна Головата.

Вона також додала, що відсоток відшкодування за раніше придбаний автомобіль нараховуватиметься залежно від цінової політики і стану машини. Він може становити від 10% до 95% вартості автомобіля.

Для заповнення анкети захиснику потрібно надати свої персональні дані: електронна пошта; прізвище, ім'я, по-батькові; контактний номер телефону; адреса реєстрації; серія та номер, копія посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни; серія та номер, копія паспорта в гарній якості; копія індивідуального ідентифікаційного номера; копія виписки з огляду медико-соціальної експертної комісії; копія довідки військово-лікарської комісії; копія довідки про обставини травми; копія довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (за необхідності); копія національного посвідчення водія України на право керування транспортними засобами відповідної категорії; копія договору купівлі-продажу транспортного засобу; копія довідки-рахунка та/або чек із зазначенням ціни автомобіля з урахуванням податку на додану вартість; копія свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу; номер банківського рахунка.

Гарячий номер «Київ Мілітарі Хаб» 0800300633 або 380674434311.

ВЕЛИКА ВТРАТА

30 жовтня 2023 року перестало битися серце Штапенка Дмитра Вікторовича – голови Миколаївської районної організації Української Спілки ветеранів Афганістану, члена правління Миколаївської обласної спілки воїнів-інтернаціоналістів та запасу, члена ревізійної комісії УСВА.

За роки роботи в організації Дмитро Вікторович допоміг з різними питаннями багатьом учасникам бойових дій, опікувався сім'ями загиблих. Для нас це велика втрата...

Миколаївська обласна спілка воїнів-інтернаціоналістів та запасу висловлює щирі співчуття рідним і близьким.

ЖИВУТЬ У СЕРЦІ І ГРАНІТІ

34 роки тому в Дніпрі відкрили перший в Україні пам'ятник загиблим воїнам-«афганцям»

(Закінчення. Початок на 1 і 5-й стор.)

самого серця обласного центру. Що їхні мужні імена назавжди поринули у вічність. Незабутній момент – коли разом з квітами до постаменту лягали щирі сльози... Величезна вдячність за солдатський подвиг... А для мене особисто це був ще й той щемливий момент, коли в одному з бійців на граніті я впізнав себе. Щоправда, не відразу. Я деякий час з певним сумнівом дивився на знайомого вусатого хлопця у кепаці-афганці, аж поки колишній розвідник, командир Баграмського розвідувального батальйону підполковник Віктор Бобков, який стояв поруч, твердо не сказав: «Коля, це ж ти!» Трохи оговтавшись від хвилювання, я підійшов до скульптора Павлова, щоб запитати, чому саме я і чому не попередив. На що він міцно потис мою руку і спокійно відповів: нічого дивного, просто натура підійшла...»

Дніпропетровський пам'ятник отримав назву «Вибух пам'яті» і присвячений солдатам неоголошеної майже десятирічної війни.

Сьогодні меморіальний комплекс складається з пам'ятника загиблим воїнам у період Афганської війни «Вибух пам'яті» та пам'ятника побратимам, які зникли безвісти і померли на рідній землі після війни в Афганістані від душевних, фізичних ран і хвороб.

Цей другий пам'ятник, як частина меморіального комплексу, був споруджений з ініціативи батьків і вдів ветеранів Афганістану, які померли після повернення з війни і безвісти зникли в Афганістані воїнів. Композиція, створена скульптором Юрієм Павловим, на перший погляд, видається досить простою, проте несе глибоке філософське значення. Вона представлена мармуровою плитою, зануреною на гранітний постамент. Плита в розводах – це рівне поле, на якому лежить зламане афганським вітром деревце – молодий дубок, що символізує життя хлопця, яке несподівано обірвалося. Зворотне від прислів'я «Життя прожити – не поле перейти». На гранітній таблиці виконано напис з повідомленням, кому зведено цей монумент.

Мармурову плиту, унікальну за своїми декоративними властивостями «душа в сум'ятті», привезли з кар'єру Газганського родовища (Узбекистан).

На жаль, меморіальний комплекс неодноразово зазнавав актив вандалізму мисливцями за кольоровим металом і не тільки. Через це завжди вносилися значні конструктивні зміни. Основними є перенесення таблиць з іменами загиблих воїнів з тильного боку пам'ятника на лицьову сторону.

За пам'ятником демонтовано фонтан з підсвічуванням і джерельцем, що б'ється з-під землі (щоб душі померлих могли вгамувати

Над нарисом працювали:

Юрій ВІНОГРАДОВ, голова Дніпропетровського міського об'єднання ветеранів Афганістану УСВА, Віктор ВОЛОШИН, голова Дніпропетровського обласного об'єднання ветеранів Афганістану УСВА, Юлія БАБЕНКО, член Національної спілки журналістів України, володарка «Золотої медалі журналістики».

афганську справу). Через неодноразові крадіжки прибрали і бронзовий підсвічник для дев'яти свічок. Неодноразово відливались і карбувалися замість викрадених нові таблички з іменами загиблих воїнів. Як і долі ветеранів Афганістану, стоять дев'ять (за кількістю років війни) побиті скейтбордистами меморіальні чорні колони для покладання квітів. На вході, до площі перед пам'ятником, з боку проїжджої частини зникли дві кутові плити з інформацією про колективи і підприємства, які брали участь у спорудженні, виготовленні та фінансуванні пам'ятника.

На пам'ятному знаку зниклим безвісти і померлим ветеранам вандалі спилили та викрали дев'ять бронзових підсвічників і бронзовий «дубок», який довелося замінити на білий гранітний. Деякі елементи меморіального комплексу вдавалося знаходити й відновлювати, і навіть самих викрадачів періодично ловили, штрафували, судили і давали умовні терміни покарання. Значну реконструкцію меморіального комплексу було здійснено влітку 2005 року.

До меморіального комплексу приходять воїни-інтернаціоналісти, які виконували свій військовий обов'язок в інших країнах, ветерани різних періодів служби і різних родів військ, діти та онуки загиблих і померлих ветеранів, мешканці та гості міста. Часто можна побачити молодих художників, дітей із мольбертами, олівцями та фарбами. Вони мають своє бачення на далекі події в Афганістані. Щодня біля підніжжя пам'ятників лежать живі квіти.

Приходять ветерани двох воєн – Афганської та кровопролитної сьогоденної. Нині багато учасників бойових дій в Афганістані виконують свій громадянський та військовий обов'язок, займаються волонтерською діяльністю. Є поранені і контужені, які стали інвалідами в результаті бойових дій. Бажаємо, щоб на нашій землі України якнайшвидше настав довгоочікуваний мир і спокій.

Мирного неба та здоров'я живим, пам'ятаємо про тих, кого з нами немає.

До 34-ї річниці спорудження пам'ятника «Вибух пам'яті» в творчій студії учасника бойових дій в Афганістані Олександра Чорноусова за ініціативи керівників Дніпропетровських обласного та міського об'єднань ветеранів Афганістану – Віктора Волошина та Юрія Виноградова створено відеокліп. Пісня «Віват!» у виконанні автора – Юрія Шкітуна, пісня «Обеліски» у виконанні автора – Сергія Буковського.

Відеокліп можна переглянути за посиланням у Фейсбук на сторінці ДМОВА УСВА:

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02kDBVQxhtcm2KpRCdvzqnn2P8xCv3Qz4RJNeVKetGax19C88QpyVUfMLzTLWFhNUal&id=100005681495162.

ЗДІЙСНИЛАСЯ ЗАПОВІТНА МРІЯ КИЯН

6 листопада — день визволення Києва від фашистських окупантів

(Закінчення. Початок на 6-й стор.)

19 вересня до міста увійшли перші фашистські підрозділи. А вже за 10 днів у Бабиному Яру почалися масові розстріли євреїв, ромів, пацієнтів міської психлікарні. Життя киян ставало з кожним днем все нестерпнішим.

Ось який запис залишив у своєму щоденнику киянин Варфоломій Осетрук: «Вчора фашисти гнали через все місто військово-полонених, на яких страшно було дивитися. Це ж якими покидьками потрібно бути, щоб довести людей до такого жахливого стану, що вони ледь пересували ноги. Киянам теж непереливки. Ми не лише голодуємо, а й живемо з відчуттям, що це останній день, остання мить твого життя. Всі з нетерпінням чекають наступу нашої армії і визволення».

У Києві гітлерівці створили два концтабори для військово-

полонених – Дарницький і Сирецький, де умови утримання були жахливими. Скільки червоноармійців знайшли там свою смерть – достеменно невідомо. За приблизними підрахунками через перший пройшли близько 300 тисяч осіб, з яких загинули майже 70 тисяч.

Звільнення Києва стало однією з найбільш жертвних операцій часів Другої світової війни. А вже за 10 днів у Бабиному Яру почалися масові розстріли євреїв, ромів, пацієнтів міської психлікарні. Життя киян ставало з кожним днем все нестерпнішим. Ось який запис залишив у своєму щоденнику киянин Варфоломій Осетрук: «Вчора фашисти гнали через все місто військово-полонених, на яких страшно було дивитися. Це ж якими покидьками потрібно бути, щоб довести людей до такого жахливого стану, що вони ледь пересували ноги. Киянам теж непереливки. Ми не лише голодуємо, а й живемо з відчуттям, що це останній день, остання мить твого життя. Всі з нетерпінням чекають наступу нашої армії і визволення».

У Києві гітлерівці створили два концтабори для військово-

полонених – Дарницький і Сирецький, де умови утримання були жахливими. Скільки червоноармійців знайшли там свою смерть – достеменно невідомо. За приблизними підрахунками через перший пройшли близько 300 тисяч осіб, з яких загинули майже 70 тисяч.

Звільнення Києва стало однією з найбільш жертвних операцій часів Другої світової війни. А вже за 10 днів у Бабиному Яру почалися масові розстріли євреїв, ромів, пацієнтів міської психлікарні. Життя киян ставало з кожним днем все нестерпнішим. Ось який запис залишив у своєму щоденнику киянин Варфоломій Осетрук: «Вчора фашисти гнали через все місто військово-полонених, на яких страшно було дивитися. Це ж якими покидьками потрібно бути, щоб довести людей до такого жахливого стану, що вони ледь пересували ноги. Киянам теж непереливки. Ми не лише голодуємо, а й живемо з відчуттям, що це останній день, остання мить твого життя. Всі з нетерпінням чекають наступу нашої армії і визволення».

Такий факт: на початку вересня 1941 року у столиці України проживало понад 400 тисяч осіб, а після визволення перепис насе-

по-різному, пам'ятаючи, як підло фашисти обманули у вересні 1941-го євреїв, зібравши їх і розстрілявши в Бабиному Яру. Тож чимало людей не виконали цього наказу.

Елизавета Агеева – одна з них. Ось її спогади про той день, коли до міста увійшли перші підрозділи Червоної Армії: «Я пам'ятаю цей день, 6 листопада, коли прийшли наші. Ми чули, що бомбили, стріляли, а потім стало тихо. І ось у тиші лунають кроки і добірний мат. Темно, п'ята година ранку, нічого не видно, але ми чуємо, що це наші йдуть. Ми вискочили на дорогу зустрічати. Боже, скільки було радості!»

Після того, як місто визволили, у нього почали повертатися кияни, які два роки вимушені були поневірятися просторами Радянського Союзу. За словами Амвросія Криштала, «люди, спустивши на ву-

лиці міста, готові були цілувати їх бруківку од щастя».

А ось як згадував своє повернення Валентин Бубнов: «Не пам'ятаю, скільки ми йшли до міста, пам'ятаю, що по обидва боки дороги нас супроводжували пожежі, і від цього ніби було тепліше (листопад був холодним). Безлюдні вулиці були вкриті товстим шаром опалого листа. Падаючи від втоми, ми нарешті дісталися нашого двору. Вікна будинків зіяли темними отворами, і лише на п'ятому поверсі в квартирі № 14 мерехтів слабкий вогник. Там жив доктор Ребров, який, ризикуючи життям, не пішов із дому за наказом окупантів. Не мудруючи, ми рушили на вогник, де нас тепло зустрів господар. Ребров поставив на примус величезний чайник, і до ранку ми сиділи навколо столу. Нашій радості не було меж».

У сьогоденній путінській росії більшість москвитів уражені не лише мікробами підлості, брехні, а й загалом маразму. Складається враження, що політиків, пропагандистів косить параноя і шизофренія. Бо ж хіба може психічно здорова людина стверджувати, що «у листопаді 1943-го столиці України визволяли росіяни, а правнуки звільнених киян уражені бацилами нацизму»? Така думка ганує в головах не лише штатних кремлівських пропагандистів, а й багатьох пересічних росіян.

Натомість відомо, що, визволяючи українські міста і села, Червона Армія поповнювалася їхніми жителями, які з вини компартійного режиму опинилися в окупації. Про відсоток українців офіційна статистика мовчить, але колишні фронтовики розповідали, що в деяких підрозділах на той час почали переважати саме етнічні українці. Принаймні їх було дуже багато, про що говорив і російський письменник Віктор Астаф'єв – автор роману «Прокляті і вбиті», в якому досить правдиво розповів про форсування Дніпра: «Просуваючись теренами України, польові військомати гребли всіх підряд, навіть 16-літніх хлопчаків. Їх ніхто не те що не навчав військово-ремеслу, а й навіть не обмундировав».

Нам, українцям, не варто дивуватися вигадкам москвитів. Ми, онуки і правнуки фронтовиків, знаємо справжню правду про ту страшну війну, знаємо і про внесок наших дідів і прадідів у визволення української землі від нацистів.

Сергій ЗЯТЬЄВ,
АрміяInform.

Пам'ять

ЖИТИМЕ В НАШИХ СЕРЦЯХ

У селищі Сапова на Тернопільщині з нагоди 39-ї річниці загибелі в Афганістані військовослужбовця Ореста Гальчука бойові побратими зібралися на могилі побратима.

18 жовтня 1984 року Орест Гальчук героїчно загинув у жорстокому бою під час проведення бойової операції в Нангархарі, за мужність і відвагу нагороджений орденом Червоної Зірки (по-смертно).

Голова Теробовлянської Спілки ветеранів Афганістану Богдан Гумницький разом з бойовими побратимами щороку саме цього дня відвідують його могилу. Ветерани-«афганці» спільною молитвою, запаленням лампадки та покладанням квітів вшанували пам'ять полеглого героя.

Пам'ять про мужнього воїна житиме вічно в серцях бойових побратимів.

Василь КОГУТ,
перший заступник голови
Тернопільської обласної
організації УСВА.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:

01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.

ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.

E-MAIL: USVA2007@UKR.NET

САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ

ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,

ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.

Тираж 2000. Зам. 115.

ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ